

Джерела та література:

1. Державний архів Волинської області: Путівник. Луцьк, Надстир'я, 2011. 952 с.
2. Куделя Д. Першоджерела до вивчення історії Організації українських націоналістів (ОУН): кримінальні справи з фондів архівів Служби безпеки України (частина І). *Визвольний шлях*. 2003, кн. 1. С. 6–20.
3. Український мартиролог ХХст. Доступна інформація про 117 789 жертв політичних репресій в Україні. URL: <https://archives.gov.ua/um.php>.
4. Управління Комітету державної безпеки (КДБ) при Раді Міністрів УРСР по Волинській області, м. Луцьк Волинської області. URL: https://volyn.archives.gov.ua/elekt_archives/elekt_spravi/sprav.php.

УДК 94(477.82)«2022/2023»

Лютик-Хвас Валентина (м. Любомль)

«О, ГОСПОДИ, НЕ УМНОЖАЙ РАХУНОК ГЕРОЇВ, ЩО ПРИПАЛИ ДО ЗЕМЛІ...».

Про героїв російсько-української війни Любомльщини 2022–2023 років.

24 лютого 2022 року на світанку жорстоко і предико вдерся на українську землю російський агресор-сусід. Приніс війну без будь-яких правил війни. Зі злим наміром: знищити українців, як націю. Тому з перших годин і днів вбивав, гвалтував, грабував, палив, руйнував... залишаючи за собою смерть і руїни. Жах цей навів на простих людей переляк і заціпеніння. Інформація приголомшувала: довкола Києва, у передмісті йдуть найважчі бої, бойові дії розгорнулись у багатьох містах сходу і півдня України... Серцями прикипали до страшних подій у містах Гостомель, Буча, Ворзель, Іванкове, Ірпінь, Васильків, Вишгород... Смертельна раптова схватка передбачала взяття столиці України за лічені дні. Проте стійка оборона наших військ, героїзм бійців та вміла стратегія і тактика командування зуміли дати гідний опір окупантам... Все ж від початку війни, яку ворог досі, через півтора року бойового протистояння, називає «спецоперація», підступно завдає удари ракетно-авіаційні та з реактивних систем залпового вогню по об'єктах критичної інфраструктури, житлових будинках, культурних, медичних та освітніх закладах, вбиваючи і залякуючи місцеве населення, дорослих і дітей. Однак, люди мужньо чинять опір разом із ЗСУ, активно займаються найрізноманітнішим волонтерством, забезпечуючи наших воїнів усіма життєво необхідними речами. «Слава Україні! Героям Слава! Україна перемаже!» – ось віра і надія, що кличе до невтомного руху і надихає на перемогу.

Цей текст створено у 535–545-ті дні війни у серпні 2023-го, коли бійня розпалюється, у землю святу українську щодень навічно лягають сотні бойових хлопців і дівчат. Їм часто бракує зброї, дронів, автівок, пального... Країни Заходу довго міркують та зважують і, здається, не все чітко розуміють, і, мабуть, їх долає страх перед рашистом. Навіть на заклики відомих прогресивних успішних політиків просто мовчать. Соромно за Європу...

Одна з відомих світових лідерів Даля Грибаускайте, недавня президентка Литви, вкотре намагається переконати-достукатись: «Якщо ми не зупинимо Путіна в Україні, нам всеодно доведеться вести війну, але в наших країнах. Україна просить реальної допомоги, а ми дивимось, як на наших телеекранах зносяться житлові квартали і весь час говоримо, що «сильно підтримуємо Україну». Мені соромно чути, як лідери та чиновники НАТО бурмочуть, що вони «не можуть вплутуватись в конфлікт». Але ж ми зробили це в Сирії, Лівії, Африці, Югославії та Афганістані, чи не так? Сьогодні Україна бореться за виживання своєї нації та за мир в Європі. А ми будемо продовжувати дивитися як руйнується незалежна держава?.. Слава Україні! Слава її героям, а поки тільки її героям, бо інших на горизонті немає».

Влітку-2023, воїни кажуть про фронт, що «там пекло, але ми не викладаємо кадри на показ, як стікаємо кров'ю». І ще кажуть, що їх найбільший страх про те, «щоб усе було не дарма, щоб все в Україні мінялося, щоб та величезна ціна – ЖИТТЯ, яка заплачена і платиться, була зрозуміла суспільству. Бо власне воно і є влада...». Проймає, правда ж? Але як рухати зміни на ділі, поки відповіді цілком немає, у всякому разі порухів цьому не видно... поки що...

Про подвиги мужніх і жертвних синів України, які відважно билися і полягли на полях українських, розповідаємо, щоб пам'ять увіковічнити. У минулому науковому збірнику 2017-го року було вміщено статтю про загублені життя Героїв 2014–2017 рр.: Олександра Сацюка, Сергія Киричука, Сергія Кушніра, Анатолія Федчишина, Олександра Грошева, Миколи Штанського, Юрія Гіля, Сергія Мокренка. З початку великої війни 24 лютого 2022 р. Любомльський край втратив 29 військовослужбовців. Кожен Герой-воїн Слави і Пам'яті вічної достоїн.

Війна з варваром-росією триває. Нагадаємо, що до повномасштабного вторгнення її називали: АТО (анти-терористична операція), а потім ООС (операція об'єднаних сил). Хоч однаково це була і є об'ємна страшна ВІЙНА, яка незалежно від назви і тлумачення так само несе в десятки разів об'ємніші і жах, і біль, і смерть. І непроминаючу, навічно боліючу печаль-тугу передусім родинам, котрі втрачають найрідніших.

ГЕРОЇ–2022 р.

ОЛЕГ СВИНЧУК, нар. 12 березня 1993 р. у с. Бережці.

Страшну звістку отримали волиняни 8 березня: у запеклому бою на Київщині ворожа протитанкова керована ракета влучила в український Т-64БВ. Внаслідок попадання в танку зденотував боєкомплект. Вибух і враз обірвалось життя екіпажу воїнів-танкістів 14 окремої механізованої бригади імені князя Романа Великого, волинян-побратимів: старшого сержанта Сергія Васіча, старшого солдата Віталія Пархомука, солдата Олега Свинчука. Олег народився в селі Бережці на Любомльщині, мав 28 років, був наймолодшим із шести дітей Надії та Анатолія Свинчуків. Від 25 березня 2021-го р. служив у танковому підрозділі 14 ОМБр за контрактом.

...Той день оборони Києва був героїчний і трагічний водночас. Це було 8 березня 2022 року.

...Але ворога внаслідок цього бою було відкинуто. Контрнаступом українські війська зуміли визволити важливий населений пункт Київщини – селище міського типу Макарів. Проте троє танкістів-братів по зброї Сергій, Віталій та наймолодший з них Олег про це вже ніколи не дізнаються. Як і про те, що через кілька днів після цього останнього і найважчого бою Указом Президента України кожному з цих трьох мужніх захисників було присвоєно звання Героя України.

«Ми переможемо, але багато з нас не виживе...» – так на початку війни танкіст Олег Свинчук написав своєму другові. Він був сільським хлопцем, зростав у щоденній праці, у всьому допомагав батькам. Однокласниця Вероніка згадує: «Олег з руським волоссям, веселий і винахідливий, дружив з усіма, щедрий і добрий, мав гарну пам'ять, любив футбол і волейбол. Співчував односельцям, котрим не було кому допомогти, йшов і робив, що треба...». Олег закінчив дев'ятирічку у рідному селі, а повну середню освіту отримав у Римачівській школі. У 2015–2016-х роках проходив строкову службу у ЗСУ. Повернувшись, їздив на заробітки в Польщу. Очевидно, його це не влаштовувало. І уклав контракт на військову службу.

МИКОЛА БУЛАВКА, нар. 23 серпня 1974 р., в селі Черемошна Воля.

Ця війна перекреслила усі життєві плани Миколи Булавки. Відразу ж з перших її днів записався у територіальну оборону. Тоді довелося чергувати на блокпостах у селі Зачернеччя, де жив і працював у місцевій школі. Проте 7 червня 2022-го уже був у військовій частині Володимира-Волинського, де в 1990-х після армії і навчання в школі прапорщиків в центрі «Десна, 5 років служив за контрактом. Через кілька днів командир відділення, старший сержант батареї прапорщик Микола Булавка був відправлений на бойові позиції... Востаннє боєць телефонував рідним 22 березня, хоч був знервований, казав: «зі мною все поки добре». А 23-го уже не брав слухавки. Сестрі Олені з його телефону відповів жіночий голос: «тримайтеся, кріпиться, це війна, Микола загинув». Під час артилерійського обстрілу поблизу села Засілля Вітовського району, що на Миколаївщині воїн був тяжко поранений, осколок пройшов наскрізь недалеко від серця. Наступного дня Микола Булавка помер. Похорони були велелюдними. Спочиває Герой на кладовищі села Нудиже.

Його сестра Олена Згоранець згадує: «Микола був середульшим із нас трьох. Був добрим і позитивним. І коли вчився, і як працював про нього казали лише добре. Дуже любив читати, у сільській бібліотеці всю літературу перечитав. Гарно вчився в школі, потім у

Любомльському ПТУ здобув фах будівельника. Будівельну справу любив, якийсь час вахтовим методом в одній з київських фірм об'їздив з бригадою чи не всю Україну. За рідних завжди хвилювався, допомагав, обов'язково вітав усіх з днями народження, а для себе нічого не просив... Ми всі жили дуже дружно. Нам його так не вистачатиме...».

ІВАН СТАВНІЙЧУК, нар. 20 квітня 1983-го року, в селі Більчинка Ізяславського району на Хмельниччині. Жив у селі Рівне.

Увесь трудовий шлях старшого сержанта ЗСУ Івана Ставнійчука був пов'язаний з армійською службою. З 2004 по 2013 роки служив у прикордонному підрозділі «Рівне», затим уклав контракт та пішов на службу в одну з частин ЗСУ. Двічі був в зоні ООС. На момент, коли почалася війна 24 лютого 2022-го р., вже не був військовим. Якраз поїхав у Чехію, планував за півроку заробити коштів, щоб завершити вдома будівництво. Але грізні події покликали назад в Україну, в село Рівне, де жив з сім'єю... І вже в перших числах березня Іван повернувся і відразу зателефонував у Любомльський відділ центру комплектування та соціальної підтримки (раніше – військкомат). А 10 березня був мобілізований до військової частини... 25 квітня у розмові з дружиною попередив що у найближчу добу з ним може не бути зв'язку... І це був його останній дзвінок... 27 квітня дружині Ірині повідомили страшну звістку: Іван Ставнійчук загинув під час виконання бойового завдання неподалік села Кутузівка на Харківщині.

Дружина Ірина Миколаївна ділиться: «Ми познайомились, коли Іван почав служити у Рівне прикордонником, то оселився на квартирі з нами по-сусідськи. Так почали спілкуватись, а потім відчули, що не можемо один без одного, що це кохання. То ж у 2006-му році одружились. Він мав загострене почуття справедливості, не раз, коли бачив неправду, спалахував, немов сірник. Був дуже добрим, допомагав у всьому. Не тільки мені, усім, хто цього потребував. У нас зростає донечка Аня, 14 років, їй дуже боляче, Іван її так любив, дбав щохвилини навіть, коли стояв на Сході в наряді, дзвонив і питав, мріяв, щоб була щасливою. І я тепер у пам'ять свого Іванка маю обов'язок зробити усе, щоб його мрія здійснилась...».

ВАСИЛЬ ДЕМЕДЮК, нар. 1 січня 1969 р. у селищі Головне.

Громадянський обов'язок для цього чоловіка насправду був не тільки словами. Ще, коли його 18-річного призвали в армію, він зі своїм земляком, також з Головна, просилися в командирів, щоб відправили їх в Афганістан, тоді була така служба. Однак, їхнє прохання було витлумачено по-іншому, і їм визначили місцем служби Німеччину. Військова справа припала молодому хлопцеві до душі, і по закінченні строкової він ще два роки служив там прапорщиком. Коли ж повернувся додому, то працював водієм на Головненському овочесушильному заводі, трактористом у місцевому сільгоспідприємстві. Від 2000 року, відколи одружився, Василь Демедюк трудився водієм-далекобійником, хоч поміняв кілька фірм, та улюблену професію не залишив. І 24 лютого 2022-го він був у Дніпрі, де чекав вантаж, який мав везти аж у Грузію. Але звістка про початок війни миттєво повернула його додому: вже 25 лютого здав автомобіль і з'явився в Любомльський відділ центру комплектування та соціальної підтримки і записався у роту охорони... 12 травня його відправили у бойову частину... А 23 травня селище сколихнула страшна звістка: Василь Демедюк поклав життя своє неподалік селища Комишуваха Попаснянського району на Луганщині.

Дружина Ольга Петрівна в серці береже тепло душі коханого чоловіка:

«Добрим був мій Василько, безвідмовним, якщо хтось просив допомогти. Завжди відстоював правду і справедливість. Обоюдно любив рибуловлю. І зараз односельці про це пам'ятають. А ще його постійну посмішку, яка була, наче знак любові до Життя, значну частину якого проводив у дорозі – суцільний рейс. Два тижні в дорозі – день-два вдома. Заходить до хати, з синами Владиславом та Назаром здоровкається за руку і цілує кожного в щоку. Такий вияв батьківської любові... Ці часті розлуки скріплювали нашу любов, дуже любила свого Василька, люблю і любити буду – заради пам'яті, заради наших синів...».

ВОЛОДИМИР ЖОЛОНДІЄВСЬКИЙ, нар. 11 червня 1999 р. в селі Неньковичі Зарічненського р-ну Рівненщини. Жив у с. Чмикос.

Так склалися життєві обставини, що мама десятирічного Володі вийшла заміж вдруге, і вони оселилися в селі Чмикос, де хлопчик пішов у п'ятий клас... Коли прийшла пора військової служби Володимир вирішив не йти на строкову, а на контракт. Тож 28 травня 2021

р. став солдатом однієї із військових частин. І коли розпочалася війна, молодий воїн з перших днів став на оборону рідної землі від загарбників. 8 березня загинув його рідний батько, воює на війні і старший брат. Мама Катерина Іванівна Сачук каже: «Володя бувало по два тижні на зв'язок не виходив, мабуть, там дуже важко було. Переживала... Остання наша розмова була 1 червня. А 4-го сина не стало, поліг на Харківщині, на тій землі, де свого часу збирав врожаї...». Боєць не дожив тиждень до свого 23-річчя. Ховали молодого Героя 8 червня, якраз через три місяці як поліг його батько.

За самовіддане виконання військового обов'язку старшого солдата Жолондієвського Володимира Олександровича нагороджено орденом «За мужність» III ступеня.

Згадує бабуся Галина Григорівна Сачук: «Володя ріс слухняним, працьовитим, життєрадісним. Змалку мав здібності до електрики: розетки, електрочайник, інші побутові прилади – помудрує щось і таки дасть раду. Але професію вибрав механізатора у Луківському ПТУ. Все вдома допомагав, був дуже старанним, його любили молодші сестричка і два братики. Деякий час їздив на сезонні роботи на Харківщину, Київщину...».

АНДРІЙ ДАВИДЮК, нар. 24 липня 1981 р., у селищі Луків Турійського р-ну, жив у с. Почапи.

Про Андрія односельці в Почапах кажуть, що був дивовижно скромний: для когось попросить будь-що, а для себе – соромиться. Після школи навчався в Лукові на механізатора, а прийшла пора – пішов на строкову до війська. Служив в підрозділі охорони на Львівщині. Був влучним стрільцем. Регулярно займався спортом, зокрема, гирьовим. Працював на пилорамах, у лісі. Коли ж почалася війна Андрій з першого дня, не роздумуючи, записався до складу добровольчого формування Любомльської територіальної громади. Згодом вирішив йти на фронт добровольцем. Був мобілізований 18 травня 2022-го р., після підготовки потрапив у зону бойових дій. Хлопець приховував від рідних, що на передовій, навіть за два дні до смерті писав братові повідомлення: «Живий, здоровий. Давид». Це його прізвисько з дитинства, він все так підписував, йому подобалось. Мама востаннє з сином розмовляла 14 червня, того дня він телефонував двічі. Очевидно, було дуже важко. А 18 червня поліг на землі Донеччини під час артилерійського обстрілу.

Мама Героя Тетяна Михайлівна говорить з тугою: «Андрій мав дуже багато друзів. Все збирався поремонтувати господарські споруди, дерево заготовив. Війна все перебила. Але приятелі, сказали після похорон, що Андрій нам допомагав, і ми вам все зробимо у пам'ять про нього. Зібралися і перекрили льоха, хліва... Андрій просто обожнював ліс, бувати на природі. Хотів бути змалку лісником чи бджолярем, дуже любив цих працелюбних комах. Мав свою пасіку – 10 вуликів. А перший вулик з бджолосім'єю ми йому купили, коли був у 8 класі. Коли йшов на війну, казав, я розкажу, що зробити з бджілками на зиму. Він і гадки не мав, що загине. 40 днів якраз збіглося з його днем народження – 24 липня, було б 42. Головний скарб, який залишив Андрій, його два синочки: Артем та Адріан».

ВАЛЕНТИН ВАВРИШ, нар. 21 червня 1987 р. в селі Олеськ.

Валентин був майстром на всі руки, як кажуть у народі. В Оваднівському профліцеї здобув фах електрика, але й хист до техніки мав вроджений, а навики зварювальника набув самотужки. Вмів господарювати на землі, був і комбайнером, і трактористом, і шофером. Вдома перебрав по гвинтику свого комбайна, удосконалив, аби покращити якість обмолоту, зменшивши втрату зерна. Друзям і односельцям ремонтував автомобілі. Коли почалася війна, чергував на блок-посту при в'їзді в село, намагався вникнути в тонкощі армійської служби. 18 травня 2022-го Валентин був мобілізований до ЗСУ. Після відповідної підготовки потрапив в зону бойових дій... 12 липня, під час виконання бойового завдання на Донеччині, був важко поранений. Спершу відправили в лікарню Краматорська, потім у Дніпро в лікарню імені Мечникова. Там 15 липня серце воїна зупинилося.

Солдата Вавриша Валентина Степановича за самовіддане виконання військового обов'язку нагороджено орденом «За мужність» III ступеня (посмертно).

Розповідає сестра Ольга Вавриш: «Брат іноді розповідав про службу пригодницькі історії. Коли проходив підготовку, то застудився і дуже кашляв, але все ж відправили на передову. Якось довелось ховатись від обстрілу у болоті по шию у воді. З усіх боків летить, а він кашляє. Хлопці, хоч і небезпека, сміються: давай, мовляв, хто голосніше – ти кашляєш чи

снаряди вибухають... Наш Валентин нічого не робив напоказ, ніколи не ждав похвали. «Хто, як не я?» – це кредо його супроводжувало в житті...»

РОМАН БОНДАРУК, нар. 16 березня 1985 р., в селі Рівне.

Він був найстаршою дитиною у сім'ї Ольги Миколаївни та Василя Васильовича Бондаруків. Вчився у школі, потім здобув фах електрика у Володимир-Волинському вищому професійному училищі. Служив в армії, створив сім'ю. 4 квітня Роман Бондарук став до лав ЗСУ. Про війну особливо не розповідав, служив там, де були перебої із зв'язком. При нагоді старався найперше дзвонити дружині, щоб по відео і донечку маленьку побачити. 7 серпня Герой поліг на Бахмутському напрямі. Цього дня телефонував, казав, що їх викликають на завдання і здзвониться як повернеться. Але це була остання вісточка з вуст Романа.

Сестра Олена згадує: «Романа ще називали людиною з посмішкою. Усім поспішав на допомогу, був справжнім, щирим, без фальші. Брат був дуже артистичний, мав задатки актора, грав ролі у сценках, на шкільних вечорах часто був ведучим. Це було йому до душі – веселити публіку. Люблячий син, турботливий батько і старший брат, коханий чоловік, хороший друг. Йому ще й судилося стати Воїном. Він надто любив життя і хотів, щоб у нас воно було щасливим. Тому пішов на війну. Пам'ятаємо, сумуємо, молимося, і віримо, що наш Роман оберігає нас з небес...».

ОЛЕКСАНДР АНТИПЮК, нар. 24 лютого 1991 р. у селі Лук'янці на Харківщині. Пізніше сім'я перебралася у село Бережці, звідки родом його батько.

Після школи Олександр у Луківському ПТУ №22 вивчився на механізатора. І це був свідомий вибір: дуже любив техніку, був майстром на всі руки. За ніч міг повністю перебрати авто і довести його до робочого стану при наявності необхідних запчастин. А ще хлопця з юних літ тягнуло до військової справи: любив носити камуфльоване вбрання, воно йому пасувало. Словом, однострій готував його до служби ще набагато раніше, ніж пішов на строкову. Тому після армійських буднів у 2011-му вирішив стати військовим і підписав перший контракт. Служив весь час у Володимирі. Мав досвід служби в АТО/ООС, був старшим сержантом, командиром танка. Удостоєний медалі «За оборону рідної держави», нагрудного «Знака пошани», інших відзнак. Перший день війни і 31-ий день народження Олександра збіглися в часі – 24 лютого. І він був серед перших, хто пішов відразу боронити державу від загарбника. Під час служби довелося побувати чи не по всій лінії фронту, там, де необхідна була участь бронемашини. Останнє місце – Бахмутський напрямок. 13 серпня 2022 року серце Олександра Антипюка зупинилося, не під час бою, а від важких фізичних і психологічних перевантажень. Рідні згадують, що був дуже вразливим, усі події брав близько до душі, важко переживав смерті побратимів...

Олександр Антипюк був турботливим сином, поспішав усім допомогти, дуже любив природу. А найбільшою втіхою і радістю була сім'я: дружина Наталія та трійко діточок – десятирічний Роман, восьмирічна Оксана, та Миколка, якому в грудні 2023-го буде 3 роки.

ІГОР ЧОБОТАН, нар. 30 травня 1988 р. у селі Згорани, жив у м.Любомль.

Ігор закінчив школу в рідному селі у 2004-му році, один з класу із золотою медаллю. Мету омріяної професії мав у серці з дитячих літ, тому обрав військовий вуз: Національну академію Держприкордонслужби України у місті Хмельницький... Воєнні дії Росії проти України у 2014-му покликали офіцера Ігоря Чоботана у Луганський прикордонний загін, який на той час був в епіцентрі бойових зіткнень зони АТО. Він був начальником відділу прикордонної служби «Трьохізбенка», що знаходився на передовій і фактично на відстані пострілу від них були рубежі бойовиків. Ця служба тривала 8 місяців... Коли почалась велика війна в лютому 2022-го, Ігор був удома по догляду за дітьми 5-річною Яною та молодшим Ростиславом. Але як тільки у травні отримав повістку, в той же день подався на медкомісію. Казав: треба йти туди, щоб зупинити ворога... Воїн Імеханізованого батальйону 115-ої бригади поліг на Донеччині в районі селища Опитне Покровського району, раніше було пекло Лисичанська. Немилосердний збіг: Ігоря не стало 27 серпня, у день триліття сина Ростислава, не дочекався хлопчик обіцяного вітального дзвінка від тата з фронту...

Сестра Людмила ділиться: «Розповідали, що бійці наїхали на протитанкові міни... А склалось усе так добре, успішно закінчив навчання, почав служити, одружився з коханою Світлою, народились Яна і Ростислав, дуже любив діточок, весь час з ними проводив. Мав

плани і надії... У мене був найкращий брат, ми були єдині, був турботливим сином, чоловіком, батьком...»

МИКОЛА ТОМАШЕВСЬКИЙ, нар. 15 червня 1973 р., у селі Підлісся, проживав у селищі Головне.

Відслуживши службу в армії, Микола працював у лісовому господарстві, затим – декілька років був правоохоронцем. Коли ж одружився, а потім у 2000-му переїхали з Підлісся у Головне, вирішив, що краще шукати достатку по заробітках, проте працював переважно в Україні. Народилися три доньки, для них старався, аби все мали... Повістку на війну Микола Томашевський отримав якраз у свій день народження, 15 червня, також як призивали на строкову, то повістку вручали також в іменинний день. Рідним у розмовах з фронту казав, що все добре... Але був у важких місцях Краматорська... Поліг 1 вересня поблизу села Тарнова на Харківщині, за два кілометри від кордону з росією. Під час ворожого обстрілу отримав важке поранення несумісне з життям...

Дружина Ольга Миколаївна згадує: «Востаннє ми розмовляли 20 серпня, ввечері їх відправляли на «нуль». Просив не панікувати, коли зв'язку не буде... А у мене 1 вересня так пекло серце, але ж не думала про погане, Микола був такий, що вмів виплутатись з різних ситуацій... Був добрим і працелюбним, любив читати, захоплювався історією. 6 вересня в доньки був день народження, чекали, що тато подзвонить. Та отримали того ж дня страшну вість, що немає більше мого Миколи...» Микола Томашевський нагороджений орденом «За мужність» III ступеня (посмертно).

СЕРГІЙ ЯКИМУК, нар. 23 березня 1973 р., у селищі Головне.

Кажуть, що цей Герой був таким працьовитим, усміхненим, щирим життєлюбом, що в селищі називали його з любов'ю Сергійком. Старанно вчився в школі, танцював у відомому зразковому колективі «Хуторянка», займався у драмгуртках. Потім була армія, вимушені заробітки за кордоном, де дуже швидко опановував мови – добре польську, на розмовному рівні німецьку... У 1995-му одружився, народились син і донька... Війна застала Сергія у Польщі. На 4-тий день, 28 лютого 2022-го, повернувся додому. Спочатку допомагав хлопцям з територіальної оборони, організовував допомогу бійцям на передову. Коли ж прийшла повістка, відразу пройшов медогляд і став у стрій 4 травня. Четвірка супроводжувала і наступні історії долі Сергія Якимюка: 4 червня разом з іншими однополчанами зумів вибратись з Лисичанська; наприкінці липня на 4 дні приїхав додому по автомобіль для потреб військових, що придбали українські і польські друзі; 4 серпня після ротації був відправлений у зону бойових дій; і непоправне 4 вересня: поліг поблизу селища Опитне Покровського району на Донеччині – у самому пеклі, на злітно-посадочних смугах Донецького аеропорту, рятуючи поранених побратимів.

Дружина Олена Якимук з болем у душі каже: «Ще першого вересня привітав мене з Днем знань, заспокоював, що все буде добре. Нелегко усвідомлювати, що мого Сергійка вже немає. Був надзвичайним добряком, не відмовляв нікому в допомозі. Любив людей, рідних, тішився онуками Михасем і Дмитриком. Любив життя, лиш самому не довелося довго жити...» На сесії Головненської селищної ради на честь Сергія Якимюка названо вулицю його рідного селища.

БОГДАН ЛЕБІДЬ, нар. 17 вересня 2001 р., у селі Ладинь.

Богданові ще й не сповнилось 12 років, коли помер тато. Старша сестричка Тетяна пригадує, що «важко було їм бачити мамині сльози, то ж Богдан раптом став дорослим, такий помічник у всьому мамі, і для нас з молодшою сестричкою Настею...». Після 9 класу обрав Володимирський професійний ліцей, здобув спеціальність маляр-штукатур. Потім була строкова служба, а, повернувшись, у січні 2022-го, поїхав до Польщі на заробітки. Мав кохану дівчину, плани на життя... Та 24 лютого, коли дізнався про початок війни, подзвонив: я швидко приїду... 6 березня о 6 ранку поїхав у Володимир у 14-ту бригаду. Звідти спочатку в Житомир, далі на Донецький напрям. Там було важко, їх бомбили, потрапили в оточення, багато хлопців загинули. Але Богдан зумів знайти порятунок, і ще двох хлопців вивів... Але у тім бою отримав численні поранення, лікувався у Дніпрі та Луцьку, потім місяць був вдома на реабілітації. Мама просила, щоб зостався вдома, бо й накульгував ще, але Богдан переконував: навіть не думайте про таке, я мушу, бо я вмю... У Володимирі йому сказали, що подали на

нагороду і призначили командиром відділення вогнеметного взводу роти радіаційного, хімічного та біологічного захисту, у складі якого було 12 бійців. Він був серед усіх наймолодшим, як у школі та ліцеї... Двадцятирічний Богдан Лебідь поліг, готуючись до бою з мінометом на плечі, поблизу села Рубіжне Харківської області, де точились тоді виснажливі бої, о 4-ій годині ранку 9 вересня 2022-го року. У червні Герой був удостоєний ордена «За мужність» III ступеня. На жаль, нагороду вручили родині після його смерті.

Сестра Тетяна дістає спогад з глибини душі: «Його вдома називали лагідно синок, Бодя, ми були дуже дружні. Був душа гурту, ніколи не лукавив, всю правду в очі казав. Показував вдома військовий квиток, де записано багато спеціальностей, які здобув. Казав, що війна, то справа молодих і проворних. Казав, що гроші на війні всі витрачаються на екіпірування... Мамин 35-річний брат одночасно був на війні, то Богдан за нього більше журився, ніж за себе...».

РУСЛАН КУРАМШИН, народився 7 січня 1979 р. у місті Любомль. Жив у Луцьку.

Він був успішним: із золотою медаллю закінчив школу, вмів ремонтувати техніку і цікавився автомобілями. Освоїв виготовлення речей з дерева. Навчався у Луцькому національному технічному університеті на автомобільному факультеті. Одружився з коханою Оксаною, всю душу віддавав донечкам Яні і Мар'яні... Ранок 24 лютого розділив життя на «до» і «після». Руслан Курамшин відправив сім'ю за кордон, а сам записався у територіальну оборону, патрулював місто. Попутно займався військовою самоосвітою... Врешті, готувався до участі у війні за принципом: хто, якщо не ми? До війська Героя мобілізували у середині червня. Про службу розповідав мало: копаємо окопи, нас відвели з «нуля», стоїмо на першій лінії, відвели на відновлення... 14 вересня знову відправили на Донеччину, а 16 вересня поліг при виконанні бойового завдання внаслідок артилерійського обстрілу. На 44-му році згасло, сповнене надій, життя.

Розповідає сестра Алла Курамшина: «Руслан був чудовим братом. Найкращим, досконалим, добрим, турботливим. Не мав завищених вимог до життя. Мріяв жити у своєму будинку за містом, який він так і не завершив, хотів мати свою земельну діляночку, там попрацювати, відпочити з друзями і рідними, їздити у місто Любомль, де ми виростили. Все, що пов'язане з життям мого брата для мене святе – його сім'я, його доньки. Для мене Руслан залишиться найулюбленішою людиною в світі, з якою ми були рідні і дуже близькі».

ЮРІЙ ЛУКАШУК, нар. 30 квітня 2002 року у селі Приріччя.

Народився у багатодітній сім'ї, в якій зростало шестеро дітей. Закінчивши школу, певний час їздив на заробітки у Польщу, а потім у 2021-ім пішов до війська на строкову. Згодом підписав контракт. Було це лише за тиждень до російського вторгнення. То ж його війна почалася з перших днів. Сестра Вікторія згадує, що 26 вересня вони розмовляли востаннє, сміялися, Юра був у гарному настрої, наостанок сказав своє традиційне «не журіться, у мене все добре». А вже 2 жовтня страшна звістка: поліг під час ворожого обстрілу на Харківщині біля села Першотравневе. Посмертно нагороджений відзнакою Головнокомандуючого ЗСУ – Почесним нагрудним знаком «Сталевий хрест».

Сестра Вікторія продовжує спогад: «Попри юний вік, всього 20 років, брат умів міркувати по-дорослому. Дуже хотів допомогти батькам купити трактора, тож значну частину своїх заробітків пересилав додому. Був безвідмовним у допомозі не тільки рідним, а й друзям, знайомим. Також з друзями ремонтували мотоцикли, автомобілі. Не віриться, що вже не відчинить двері і не стане на порозі дому наш усміхнений завжди Юра з ямочками на щоках...».

ЮРІЙ ШНАЙДЕР, нар. 1 травня 1998 р. у селі Римачі. Жив у селі Бережці.

У юнацькі роки Юрій дуже тісно спілкувався з батьками та дідусем Максимом, з яким вели домашнє господарство, відвідували місцевий храм. Після школи у Любомльському професійному ліцеї здобув професію маляра-штукатура. У травні 2018 року Юрія призвали на строкову службу. Через певний час вирішив служити в ЗСУ, стати військовим, як його батько Володимир Максимович. Із травня 2020-го року перебував на контрактній службі на посаді стрільця зенітного взводу 39 зенітно-ракетного полку. Двічі брав участь у виконанні бойових завдань у зоні проведення ООС. Восени 2021 року бійця призначили на посаду оператора взводу зенітно-ракетного артилерійського дивізіону 14-ої окремої механізованої

бригади. На початку 2022-го поїхав до військового навчального центру, де в лютому його застало російське вторгнення. Був учасником бойових дій на східному напрямку, у Донецькій, Луганській, Харківській областях, визволяв окуповані території. 4 жовтня, через кілька годин після розмови з мамою, допомагаючи вивести з-під обстрілів машину медиків з важкопораненими воїнами, Юрій Шнайдер та його товариш загинули внаслідок влучання керованої протитанкової ракети у їхню бойову машину. Але машина медиків була врятована. Сталося це поблизу села Синьківка Куп'янського району на Харківщині.

Брат Богдан розповідає: «Спілкуючись з нами, Юра казав: Я вірю в перемогу, вірю в нашу державу та захоплююся красою нашої природи, яка допомагає мені відволіктися. І надсилав нам різні пейзажні фотознімки... Завжди телефонував мамі, морально підтримував, вселяв віру, що скоро повернеться додому. Юра ніколи не скаржився на труднощі фронтові, він любив свою роботу, вірив у Перемогу, мріяв повернутися додому, створити свою сім'ю, жити у вільній Україні».

ГЕРОЇ-2023

ВІКТОР СОЛОВКО, нар. 10 квітня 1977 р. у селищі Головне.

Віктор був мобілізований до ЗСУ 6 липня 2022 року. Служив стрільцем-санітаром 1 мотопіхотного відділення 1 мотопіхотного взводу 2 мотопіхотної роти мотопіхотного батальйону військової частини А0998. Дзвонив рідко. Донька Наталія, яка вже деякий час живе у Польщі, дізналась від хрещеної, що тато на війні, не хотів, щоб переживала. Але тоді просив сказати, що йдуть у конрнаступ і не знає, чи залишиться живим. Востаннє телефонував 12 вересня. А 13 вересня 2022 року під час ведення наступальних дій, бойового зіткнення з силами противника та артилерійського обстрілу в районі Брускинське Херсонської області з Віктором Соловком було втрачено зв'язок та візуальний контакт (зник безвісти). Але рідні не втрачали надії. Писали до Червоного Хреста, у соціальні мережі... Наталія: «В перший же день мені написав чоловік із 24 ОМБр, що росіяни вбили мого батька і забрали тіло...» І це була жахлива правда. Татове тіло віддали по обміну: 50 росіян на 50 українців у січні 2023-го...».

13 січня 2023 р. у п'ятницю Героя Віктора Соловка поховали з усіма почестями на кладовищі селища Головне.

РОСТИСЛАВ СЛЕСАР, нар. 1 вересня 1984 року в селі Мала Глуша на Любешівщині. Проживав у с. Хворостів.

Ростислав був наймолодшим у сім'ї, крім нього зростало ще четверо братів. Був змалку дуже комунікабельний, умів згладжувати суперечки, був мудрим не по віку. А ще дуже любив спорт, ігрові його види. То ж після 9 класів вступив, (правда, з другого разу) у Луцьке педучилище на відділ фізичного виховання. Працював у школах, всього себе віддаючи дітям. Планував сімейне життя. Але вторглася жорстока війна. До ЗСУ Ростислав Слесар був мобілізований 18 травня 2022 р. Міг би уникнути призову, адже доглядав хвору матір, та вирішив інакше. Спершу служив медиком. Зважаючи на його спортивну статуру і підготовку, перевели у штурмовики. З липня 2022-го був на «нулі». На початку жовтня отримав осколочне поранення, лікувався у госпіталі Івано-Франківська, а реабілітацію проходив у Любомльській лікарні. У той час 13 жовтня одружився з коханою Галиною, з котрою жили в цивільному шлюбі. А рівно через три місяці 13 січня поліг поблизу села Білогорівки Луганської області.

Брат Віталій каже: «Це була людина-позитив, людина-оптиміст, людина-життєлюб з великим серцем. У всьому вмів бачити позитив і робити людям тільки добро. Як би тяжко не було, а Ростислав казав: «І на нашій вулиці буде свято». Мав великі плани на життя після війни... Завжди будемо берегти пам'ять про нашого Ростика...».

За особисту мужність і відвагу солдата Ростислава Слесара нагороджено Знаком пошани «Захиснику Луганщини» (посмертно).

МИКОЛА ТЕРЕШКЕВИЧ, нар. 12 вересня 1976 року у селі Вишнів.

Був п'ятою наймолодшою дитиною в сім'ї. Після школи, пішов на строкову службу. Повернувшись, заробляв на життя на сезонних роботах у Польщі. У 25 років одружився, з дружиною виховали сина Сашка та доньку Вікторію. Але війна перервала всі плани. Вже на другий день Микола став у лави ЗСУ. Він мав бойовий досвід: понад рік у 2015-2016-х роках служив в АТО. Тепер фронтові дороги пролягали на передову. З листопада 2022-го служив біля Бахмута, в середині грудня отримав поранення і контузію. Та знову повертався до

побратимів. 2 березня 2023р. Микола Терешкевич прийшов у відпустку додому. Якраз на іменини доньки Вікторії – їй 16! А наступного дня воїнові стало зле, викликали швидку допомогу, але, на жаль, зболене серце «запустити» не змогли.

Сестра Галина Сачук каже: «Микола як у зоні АТО був, то три рази в очі смерті дивився. Був хорошою людиною, добрим братом, ніякої роботи не боявся, всім допомагав. Таким був і у війську, як побратими розказують, і бережуть найкращий спомин про воїна Миколу з Волині...».

ОЛЕКСАНДР СИРОТЮК, нар. 31 серпня 1984 року у селі Сильне.

Після закінчення школи Олександр пішов в армію. Служив у прикордонних військах. Коли демобілізувався, то довгий час їздив на заробітки і в Україну, і за її межі. У 2014 році у їхній сім'ї, де виростало 6 братів і сестер, помер тато, а через 4 роки не стало мами. І Саша, як найстарший, став опорою і помічником для родини... Але війна... Наприкінці травня 2022-го Олександр Сиротюк був мобілізований до лав ЗСУ. Фронтіві дороги воїна пролягали пекельними місцями: Соледар, Краматорськ, Харків, Куп'янськ, чимало населених пунктів Луганщини, і знову – Куп'янськ. Тут і сталося непоправне: 9 березня підрозділ, де служив Олександр, потрапив під артилерійський обстріл, снаряд прилетів у їхній бліндаж. Отримав важке поранення, серце бійця зупинилося 11 березня 2023-го р. у лікарні.

Розповідає сестра Надія Пех: «Останні слова, які ми чули від Саші 8 березня: «Не переживайте, все буде Україна». Не забуду усі його хвилювання, коли приїжджав у нетривалу відпустку на Різдво. Ми проводжали його до Ковеля на поїзд, і Саша промовив дивну фразу: «Надю, я вже більше не буду цією дорогою їхати». Я відразу заперечила, але він ще раз повторив ці слова. Напевне, жив з важкими передчуттями...».

ЮРІЙ КУПИРА, нар. 30 квітня 1996 р., у селі Борове.

Юра досить добре вчився у школі, любив фізвиховання, цікавився технікою. У 2013-му закінчив школу і у Любомльському професійному ліцеї здобув професію штукатура, лицювальника-плиточника. Затим подавався на заробітки: у Польщу, Луцьк, Київ, інші міста. І так майже 10 років. А у травні 2022-го пішов на війну добровольцем. Проходив підготовку на Волині, Львівщині, Київщині і у Дніпрі. Потім був переведений у зону бойових дій. А це Донеччина, Луганщина, Харківщина – служив гранатометником. Службу ніс у Добровольчому Українському корпусі «Правий сектор», а у листопаді 2022 року зачислили до складу однієї з бригад ЗСУ. Трагедія трапилась 12 березня 2023-го у районі населеного пункту Площанка Луганської області: воїн поліг на полі бою.

Пригадує брат Петро Купира: «Ніхто з їхнього підрозділу чогось реального про воєнні дії не розповідав рідним. Так і Юра: «Все добре», насправді ж вони були «не в глухому селі на Харківщині», а на передку. І в останній розмові не сказав, що вирушають на бойове завдання... Юра був з тих, хто вмів вислухати, підтримати і допомогти. Не тому кажу, що це був мій найкращий брат, це переконання всіх, хто його знав...»

ІВАН САМУСІК, нар. 21 травня 1990 р., в селі Заболоття.

Іван був наймолодшим у сім'ї, де крім нього були ще сестра і брат. У дитинстві був слухняним і активним, любив спорт, особливо футбол і волейбол. Після закінчення Нудиженської середньої школи, була строкова служба у внутрішніх військах у Луцьку. А у лави ЗСУ був зарахований 10 серпня 2022 р... Спочатку служив на Волині, а згодом перевели ближче до лінії фронту. Про вихор війни казав: «Головне, щоб у вас все було добре, а мені - вже як є...» На Великдень татові повідомив, що їхній підрозділ готується до бойового завдання: «Якщо повернуся, то відведуть на перепочинок, хоча можу й не повернутися...» 21 квітня 2023 року Іван Самусік поліг під час артилерійських залпів.

Сестра Олена Грицюк розповідає: «Побратими, котрі приїжджали на похорон, казали, що їхня група того дня відходила з передньої лінії. Іван йшов останнім, з кулемета прикриваючи відхід бійців. Його було поранено. За ним повернувся воїн, щоб допомогти, та раптом накрило їх обох. Так разом вони й лежали... Важко повірити, що братика вже немає і ніколи не буде поряд...».

ВІТАЛІЙ КОЗАЧУК, нар. 28 травня 1981 р., в селі Запілля.

Віталій змалку дуже любив природу, ліс, мріяв стати лісником. Тож по закінченні школи вступив до Шацького лісного технікуму. Отримавши диплом, працював у

Любомльському лісгоспі, відслуживши строкову у військах ППО на Львівщині, знову повернувся в лісгосп. Заочно здобув вищу освіту у лісотехнічному університеті... Події у державі 24 лютого 2022 року покликали Віталія Козачука до відповідальних дій. Уже наступного дня він вступив до роти охорони. Служив на Любомльщині. З листопада був переведений у бойову частину. Наприкінці місяця був на Донеччині. Рідним не казав, де знаходиться, шкодував батьків. І лиш у січні дізналися, що Віталій під Бахмутом... Біда сталася 2 травня. Підрозділ, в якому служив воїн, вів бій на «нулі». Почався мінометний обстріл, від якого всі ховалися в окопи. Поблизу місця, де в той час був Віталій, росло дерево. У нього й влучила міна, і осколками від вибуху посікло бійця. Смерть була миттєвою.

Болем серця ділиться сестра Наталія Зімоха: «Немов обірвалось щось всередині. Брат був справжнім чоловіком: відповідальним, людиною слова, патріотом. Любив риболовлю і полювання. Мав дуже багато друзів... Все сподівався, що у квітні дадуть відпустку й потрапить на 15-річчя сина Станіслава. А 13-річна донечка Соломія чекала, щоб тато вибрав для неї найкращого велосипеда...» Надія Андрійчук, яка була класним керівником у Віталія: «Він ще й мій племінник і похресник. Це була дитина від Бога: слухняний, чемний, культурний, дружелюбний... Його позитив передавався всім у класі...»

ЮРІЙ ХВАЛЬКО, нар. 22 травня 1993 р., у селі Вигнанка.

До лав Збройних Сил України Юрія призвали у серпні 2022-го року. З 2 листопада вважався зниклим безвісти. Поліг на Донецькому напрямку в районі населеного пункту Мар'їнка під час виконання бойових завдань. Півроку шукали відважного воїна дружина та син, батько, троє братів. Поховали бійця 13 травня 2023 року на кладовищі у селищі Луків, де він жив.

А у липні 2023-го було відкрито меморіальні Дошки пошани полеглим Героям-землякам Андрію Давидюку та Юрію Хвальку у школі села Почапи, де вони навчалися.

ДМИТРО БІСЮК, нар. 25 вересня 1992 р., у місті Любомлі.

Після 11-го класу Дмитро вирішив здобувати професію плиточника у Любомльському професійному ліцеї. Коли ж закінчив навчання, настала пора строкової армійської служби, яку проходив у підрозділі «Десна». Після армії хлопець підписав контракт та пішов у прикордонні війська. Рік служив на заставі біля села Рівне. Коли ж почалися воєнні події АТО на Сході у 2014-тім, Дмитра перевели на Херсонщину. По завершенні контракту приїхав додому, і через деякий час подався на заробітки у Польщу. Повернувся у 2021-ому... А з початку загарбницької війни 24 лютого 2022-го записався у 100-ту бригаду територіальної оборони і перебував біля білоруського кордону. Потім перевели на Схід... Згадує мама: «25 травня 2023 р. о другій ночі син зателефонував: «Мамо, я тебе люблю. Я сторопіла, чую, що сам не свій... Майже не спала ночами, молилася... Ще й сон наснився, що чоловік покійний сарай буде з чорних дощок...» 28 травня у його побратима Андрія був день народження, то Дмитро пішов на позицію замість нього. Близько 2.30 ночі бійці потрапили під обстріл... Дмитра і ще одного воїна контузило... Коли прийшли до тями, то, не зорієнтувавшись, сховались в окоп, про який Дмитро ще раніше всіх попереджав, що злочасний окоп «пристріляний». Туди й прилетів снаряд, їх присипало землею. Командир і бійці побратимів відкопали, та було пізно... Сталось це біля села Богданівки неподалік Бахмута.

Серце мами Алли Миколаївни назавжди в печалі: «Дмитрик завжди був відповідальним: якщо обіцяв допомогти, то дотримував слова, навіть, якщо треба пожертвувати особистими інтересами. Андрій, якого син замінив на позиції у той фатальний день, розповідав на похоронах, що син був командиром відділення, завдяки задаткам лідера, був завжди у центрі. Планував після війни залишитись у ЗСУ – до цього його надихнуло військове братерство. Андрій все говорив крізь сльози, казав, що не знають, що будуть далі робити без Дмитра, бо він їх оберігав і вів. Важко, нестерпно важко...»

АНДРІЙ ШЕВЧУК, нар. 12 квітня 1996 р., у місті Любомлі.

У ранньому віці Андрій втратив тата, мамі самій довелося ставити на ноги трьох синів. Після закінчення школи, вступив до Луківського ПТУ №22, здобув спеціальність тракториста-машиніста. Роботи за спеціальністю не було, тому їздив на заробітки то в Україні, то за кордон. У ЗСУ Андрій Шевчук потрапив 8 березня 2023 року у десантно-штурмовий батальйон. Проходив навчання за кордоном, після якого перевели у Житомир, потім – на Луганщину. Брат

Роман згадує, що про війну воїн казав: «все нормально, не хвилюйтесь». Печальна звістка прилетіла до родини рівно через три місяці, 8 червня. Під час виконання бойового завдання на Луганщині боєць отримав вогнепальне поранення, несумісне з життям.

Брат воїна Роман Шевчук розповідає: «Востаннє ми спілкувались десь за два тижні до того трагічного дня. Андрій тоді лежав у госпіталі, мав проблеми з ногами. Говорили про те, як за останній час змінилося життя і у нього, і у мене, про плани на майбутнє. Не було жодного передчуття, що розмовляємо востаннє. Потім його відправили на передову. Ось-ось їхній підрозділ мав йти на ротацію. Не встигли... Андрій був хорошим старшим братом, у біді ніколи не кидав... Дуже нам його не вистачатиме...».

АНТОН СКАРШЕВСЬКИЙ, нар. 6 березня 1986 р., в місті Любомль.

Антон був великим патріотом. Любив свій Любомль, любив футбол, захищав на змаганнях честь міста. До війни працював за кордоном у Польщі. Черговий раз поїхали на роботу з дружиною Анастасією на початку лютого 2022 р. «Не хотіли вірити новинам, що, можливо, почнеться війна. Коли зранку 24 лютого побачили, що почалось вторгнення, Антон зразу сказав, що ми повертаємось додому. Хоча мої батьки радили, щоб ми не їхали, але він твердив, що не буде ховатись у Польщі, тим більше, що вдома залишився 5-річний син і рідні. Він був великим патріотом і хотів, щоб син жив краще і без війни»; «У нас було багато планів, хотіли збудувати будинок, мріяли, яка кімната буде у сина... Нашу річницю 14 лютого відзначали телефоном... Тепер мені нічого не хочеться...» – згадує Анастасія.

25 лютого вони повернулись і Антон відразу подався до центру комплектування і був мобілізований до ЗСУ. Говорить Анастасія: «Ми не знали як і що буде... Зранку 26 лютого Антон поїхав до мого тата, який працює у військкоматі, він дав йому свою форму. Вона точно більша була, але ременем затягнув і добре. Коли я перший раз побачила його у формі, то заплакала, ніколи не думала, що мій чоловік буде військовим... Ніяких свят у мене не стало, і коли чоловік був на Сході, і зараз, коли життя без нього...»

1 червня 2023 року внаслідок артилерійського обстрілу у Запорізькій області загинув 37-річний Герой з Любомля, порядний та справедливий, справжній патріот України Антон Скаршевський. Без батька залишились син і донька.

На алеї Героїв у Києві встановлено прапор з іменем полеглого Героя з Любомля Антона Скаршевського.

ВОЛОДИМИР КАРПЮК, нар. 20 лютого 1971 р., у селі Рівне.

З 25 лютого 2022 року 51-річний Володимир Михайлович служив у роті охорони в Любомлі, де мешкав. А 10 травня того ж року був направлений у бойову частину...

11 серпня 2023-го року на Харківщині під час виконання бойового завдання від ворожого обстрілу поклав життя своє за незалежність і волю України.

ІГОР ГУСЬКОВ, нар. 23 березня 1974 р., росіянин-француз.

Громадянин Франції, росіянин за національністю, поклав життя за Україну під Бахмутом у селі Хромове 12 квітня 2023 року, а у волинському місті Любомлі знайшов вічний прихисток – Воїн інтернаціонального легіону ЗСУ Ігор Гуськов. Таким було рішення дружини Вікторії, котра нині живе у Франції та приїхала на похорон. Вона народилась на Любешівщині у селі Деревок. Там мешкає її бабуся, яка після ранньої смерті тата і мами, зростила Віку. У Любомлі живуть їх сердечні щирі друзі: «Тут Ігор буде не сам».

Після знайомства і дворічних стосунків з коханою дівчиною з України, Ігор полюбив і Україну всім серцем, ця держава стала йому рідною, бо тут знайшов вірну дружину. Тому відразу з перших жаклих днів війни сказав: поїду захищати Україну, права і свободу її людей. Ігор дуже хвилювався, спостерігаючи військові події по телевізору. Казав, що має військовий досвід, який там зараз потрібний. І у грудні 2022-го вирушив на фронт... Його товариш з Любомля впевнений, що «він пішов, як підказало його серце, ми ж були найкращими друзями...» Адже ж Росію Ігор Гуськов залишив тому, що його не влаштувало беззаконня і невільність у всьому. У 2006-му році знайшов можливість, щоб назавжди покинути країну, де народився. Воїн-інтернаціоналіст вірив у перемогу України і йшов на війну, щоб її наблизити... 13 березня 2023-го року дружина Вікторія провела чоловіка з відпустки знову на війну з вірою... а трапилося, що назавжди...

Воїна-героя француза Ігоря Гуськова 26 травня навіки взяла в обійми українська земля, яку він жертвовно визволяв від загарбницької росії. Така ось історія цієї жахливої жорстокої війни.

У них не лица, Господи, а лики.
Їх дух високий і правдивий глас.
Українські хлопці – Богочоловіки.
А Перемога – український глас.
Любов Голота.

Джерела та література:

1. Хвас В. «Останній бій – найважчий бій». *Любомльська райгазета «Наше життя»*. 2022. 14 квітня. № 27. С. 1.
2. Мариньоха С. «Не підняти вже братика з сирої землі...». *Любомльська райгазета «Наше життя»*. 2022. 28 квітня. № 29. С. 1–2.
3. Мариньоха С. «За своїх йшов у вогонь і воду». *Любомльська райгазета «Наше життя»*. 2022. 2 червня. № 34. С. 1.
4. Сергієнко М. «Віддав життя, щоб ми жили». *Любомльська райгазета «Наше життя»*. 2022. 14 липня. № 40. С. 1.
5. Мариньоха С. «Був справжнім патріотом і громадянином». *Любомльська райгазета «Наше життя»*. 2022. 30 червня. № 38. С. 1, 3.
6. Мариньоха С. «Не робив напоказ, не чекав похвали». *Любомльська райгазета «Наше життя»*. 2022. 23 серпня. № 46. С. 2, 4.
7. Хвас В. «Треба йти туди, щоб зупинити ворога». *Любомльська райгазета «Наше життя»*. 2022. 6 жовтня. № 52. С. 1, 3.
8. Сергієнко М. «Не дочекалася донька вітання від тата...». *Любомльська райгазета «Наше життя»*. 2022. 13 жовтня. № 53. С. 1, 3.
9. Боровицький В. «Щирий, усміхнений, працювятий і великий життєлюб». *Любомльська райгазета «Наше життя»*. 2022. 13 жовтня. № 53. С. 1, 3.
10. Хвас В. «Сумні ключі пташині взяли лебедика у вирій небесний». *Любомльська райгазета «Наше життя»*. 2022. 20 жовтня. № 51. С. 1, 3.
11. Мариньоха С. «Він був людиною з посмішкою». *Любомльська райгазета «Наше життя»*. 2022. 15 вересня. № 49. С. 1.
12. Мариньоха С. «Він був найкращим. Досконалим, добрим, турботливим». *Любомльська райгазета «Наше життя»*. 2022. 27 жовтня. № 55. С. 1, 3.
13. Боровицький В. «Поліг за нашу свободу». *Любомльська райгазета «Наше життя»*. 2022. 10 листопада. № 57. С. 1, 2.
14. Боровицький В. «Йому було всього двадцять чотири». *Любомльська райгазета «Наше життя»*. 2022. 17 листопада. № 58. С. 1, 2.
15. Мариньоха С. «Любив природу, рідну землю, Україну». *Любомльська райгазета «Наше життя»*. 2022. 28 липня. № 42. С. 1, 3.
16. Мариньоха С. «Був життєлюбом, оптимістом, людиною з великим серцем». *Любомльська райгазета «Наше життя»*. 2023. 23 лютого. № 8. С. 1, 3.
17. Мариньоха С. «Біда постукала в родину вдруге». *Любомльська райгазета «Наше життя»*. 2023. 6 квітня. № 14. С. 1, 3.
18. Сергієнко М. «Умів вислухати, допомогти, підтримати». *Любомльська райгазета «Наше життя»*. 2023. 20 квітня. № 16. С. 1, 3.
19. Боровицький В. «Здається, він усе передчував». *Любомльська райгазета «Наше життя»*. 2023. 20 квітня. № 16. С. 1, 3.
20. Сергієнко М. «Поліг, прикриваючи побратимів». *Любомльська райгазета «Наше життя»*. 2023. 1 червня. № 22. С. 1.
21. Мариньоха С. «Війна розлучила назавжди». *Любомльська райгазета «Наше життя»*. 2023. 8 червня. № 23. С. 1, 3.
22. Мариньоха С. «І після смерті врятував побратимів». *Любомльська райгазета «Наше життя»*. 2023. 6 липня. № 27. С. 1, 3.

23. Хвас В. «Громадянин Франції, росіянин за національністю, поклав життя за Україну...». *Любомльська райгазета «Наше життя»*. 3 серпня. № 31. С. 1, 3.

24. Сергієнко М. «Назавжди лишився 31-річним». 2023. 10 серпня. № 32. С. 1.

УДК 902.034

Мазурик Юрій (м. Луцьк)

ДАВНІЙ ЧОВЕН-ДОВБАНКА ВИПАДКОВО ВИЯВЛЕНИЙ НА ОЗЕРІ СВІТЯЗЬ (ДЕЯКІ ДИСКУСІЙНІ ПИТАННЯ)

У 1998 році в англomовному видані було надруковано статтю Володимира Шепелева «Знахідки давніх човнів в СРСР і козацькі човни «дуби»», зокрема в одному з підрозділів «Човен на озері Світязь» [1, 48] констатується, що у 1968 році паном Г. Кронгаузом в озері Світязь, 30 метрів від берега біля села Світязь був знайдений давній човен-довбанка. За першим виміром його довжина становила 600 см, ширина 80 см, висота 50 см, товщина бортів 2-3 см, товщина днища близько 12 см. В статті подано малюнок [1, 46 рис. 46] знахідки в масштабі 1:40, вид збоку і поперечний переріз (Рис. 1).

Автор відмічає особливість човна в тому, що він має дерев'яні клини на носі і на кормі, які виступали на 25-30 см від днища. На його думку вони можуть виконувати роль неповоротного керма або кіля, а також можуть бути призначені для попередження про мілини. Автор пояснює, що в озері Світязь багато мілин, які під час шторму часто змінюють своє розташування. Він також інформує, що човен на той час, все ще знаходився в озері, оскільки не було ресурсів, щоб його підняти та зберегти.

Архип Данилюк у своїй книзі «Шляхом України», яка вийшла друком у 2003 році, у розділі «Човнярство у верхів'ях Прип'яті» [2, 40] теж згадує про цей давній човен, який у 1968 році був знайдений у північно-східній частині озера Світязь за 30 м від берега. Львівський скульптор Герман Кронгауз на дні озера помітив дивний предмет з дерева, разом з товаришем вони розчистили пісок і виявили, що це давній човен. Він був видовбаний із цільного стовбура дерева, мав довжину 6 м, ширину близько 1 м і висоту бортів 0,5 м. Також відмічається, що на носі і на кормі знизу на ньому стирчали два клини. Автор припускає, що призначення їх, напевно полягало в тому, що клин зачіпав пісок, попереджаючи цим веслярів, а отже про безпеку. Про знахідку було повідомлено Інститут археології. Ленінградський інженер суднобудівельник Б. П. Фаворов, відомий спеціаліст з підняття і реставрації дерев'яних суден, розробив проект з підняття човна за допомогою брезенту і плота. Але реалізувати задум не вдалося. На початку 80-х років минулого століття, підняти човен вирішило студентське наукове товариство «Шельф» Львівського університету. Але його вже не знайшли: на берег трактором витягнули тільки уламки, які потім хтось спалив.

На жаль на даний час про цей човен є тільки ці два джерела, але в яких ми знаходимо деяку суперечливу інформацію.

В. Шепелев в тексті статі вказує, що човен був знайдений в озері Світязь біля села Світязь Волинська область, Україна, однак на карті, яку він подає у статті, озеро Світязь чомусь розміщено між м. Рівно і м. Києвом, північніше м. Житомира (Рис.2), що звісно не відповідає дійсності на географічній карті і є грубою помилкою.

В. Шепелев стверджує, що човен був залишений в озері [3, 91, 92], можливо Г. Кронгауз провів його виміри підводою. Відсутнє повідомлення, як лежав човен на дні озера під час його виявлення, чи вдалося оглянути його з різних сторін? Очевидно огляд його був обмеженим, це зокрема може бути підтвердженим щодо малюнка човна, в кресленні відсутній «вид зверху», що зменшує уяву про його конструкцію. Невідомо хто автор цього креслення. За стилем виконання цей малюнок дуже близький до малюнків в статтях ленінградського інженера Б. П. Фаворова, відповідно виникає питання, на основі якої інформації, інженером були виконані ці креслення?

Зауважимо, одна особливість човна в тому, що він має лише одну внутрішню перегородку, яка витесана разом з корпусом і розділяє човен на два майже рівні відсіки. У подібних човнів-довбанок знайдених на Волинських озерах (Любитів, 1984; Згорани, 1999;